

Üldiselt lubab Tartu tulundus end lühidalt järgmiselt kokku võtta: linna tööstus seisab oma mitmekesisuse poolest esimesel kohal Eestis ja on peamiselt siseturu nõuete kohaselt kujunenud. Tartu maakonna piiridest välja ulatuva ja peaaegu ühe veerandi kodumaast katva tagamaa natuurprodutsentne iseloom esindab tööstusele saadusi ümber töötamiseks ning nõuab talt uusi riistu ja masinaid ning tarvilikke kultuurprodukte vastu. Seejuures ei saa tähelepanuta jätta ka linna tööstuskaubanduslisi suhteid teiste kodumaa linnade ja välismaaga.

Linna ettevõtted ja maapolitika. Linna ühiskondliku elu üldtarbeist on võrsunud linna enda poolt asutatud ja juhitud majanduslised ning liikumisettevõtted. Linna valgustamise ning tööstustele jõuandmise alal töötavad linna gaasi- ja elektrivabrik. Gaasivabrik algas oma tegevust 1. novembril 1881. a. ja töötas pidevalt kuni 10. aprillini 1915. a., kus tegevus kivisöe puudusel seisma jäi. Okupatsiooni ajal (vt. ptk. Ajalugu) sai ta Saksamaalt kivisütt osta ja algas oma tegevust uuesti 28. sept. 1918. a. 1919. a. saadik tarvitatakse gaasi valmistamiseks kivisütt ja põlevkivi. Viimase tarvitamine on alatasa kasvanud, esimesel aga vähenenud. Nõnda tarvitati gaasi valmistamiseks

1919. a.	1149 tonni	kivisütt ja	87 tonni	põlevkivi
1920. a.	398	"	"	1006
1921. a.	1	"	"	1350

Gaasi läks 1921. (sulgudes 1920.) aastal: uulitsate valgustamiseks 81 521 (80 992) kantmeetrit ehk 28.29 (22.51%)⁰/₀; eratarvitajatele valgustuseks 115 404 (172 663) m³ ehk 41.03 (47.99) %⁰/₀, eratarvitajatele mootorite jaoks 6980 (7988) m³ ehk 2.42 (2.22) %⁰/₀, gaasivabriku enese tarvituseks 13 252 (12 496) m³ ehk 4.60 (3.47) %⁰/₀ ja kahjudeks 71 012 (85 778) m³ ehk 23.66 (23.81) %⁰/₀. Uulitsate valgustuseks on tarvitusel olnud 1921. (sulgudes 1920.) a. 210 (200) gaasilaternat.

Tähtsam nii valgustuse kui ka tööstustele jõuandmise suhtes on elektrivabriku tegevus. Tartu linna elektrijaam asutati 1910. aasta lõpu poole. Aasta-aastalt arenev Tartu tööstus ja kaubandus ning tarvitajate arvu kasvamine on sundinud jaama järjesti suurendama. 1921. a. ulatus vooluvõrgu juhtmete üldine pikkus 54.5 km = 54500 m:ni, tulpade arv 1260 ja üldine voolutarvitajate arv 2834:ni. Jaama elektrivõimet kasutasid 178 mootorit, milledest 1 HP: lisi oli 31, 1—3 HP: lisi 83, 3—5 HP: lisi 20, 5—10 HP: lisi 33, 10—20 HP: lisi 9 ja 20—30 HP: lisi 2, kokku 714 HP. Peale nende oli voolu saamiseks ühendatud 6 röntgeni aparati, 2 kunstlikku päikest, 1 projektsiooniaparaat (T. ülikool), 1 sterilisaator (Histoloogia-instituut), 1 transformaator-akkumulaator (Meteoroloogiajaam) ja 1 ahi (Eesti Laenu- & Hoiuühisus) jmm. aparadid. 1921. (sulgudes 1923.) a. jooksul valmistati ja anti võrku elektrivoolu 984 678 (1 479 788) kvt:i, millest tarvitati valgustuseks 549 129 (706 925) kvt ehk 55.77 (47.77) %⁰/₀, tööstuste jm. jõu otstarbeks 236 947 (482 006) kvt ehk 24.06 (32.58) %⁰/₀, jaama ja abijaama tarvitusteks 13 635 (23 023) kvt ehk 1.39 (1.55) %⁰/₀, kuna